

Samverkan i distansutbildning, från fristående kurser till examen i folkhälsovetenskap

Maria Nyholm, Eija Viitasara

Maria Nyholm, dr med.vet, universitetslektor i Folkhälsovetenskap, Akademin för hälsa och välfärd, Högskolan i Halmstad, Halmstad. E-post: maria.nyholm@hh.se.

Eija Viitasara, med.dr, docent i folkhälsovetenskap, Avdelningen för hälsovetenskap Mittuniversitetet, Sundsvall. E-post: eija.viitasara@miun.se

Att främja jämlik hälsa är komplext och kräver inte bara mångvetenskap utan också tvärvetenskap för att få en ökad insikt och förståelse om dagens hälsoproblem. Distansundervisning gör det möjligt för studenterna att vara rums- och tidsberoende så väl som ortsberoende. I denna artikel redovisas en folkhälsoutbildning som leder till kandidatexamen. Utbildningen är en samverkan mellan två lärosäten i Sverige, Högskolan i Halmstad och Mittuniversitetet i Sundsvall. Utbildningen är på it-distans och börjar med A- och B-kurser på Högskolan i Halmstad med inriktning i hälsa och livsstil med fortsättning sedan på Mittuniversitetet i Sundsvall med utbildningsfokus på projektplanering och projektledning för att kunna genomföra strategiska insatser för bättre folkhälsa på organisations- och samhällsnivå. Utbildningen avslutas med en kandidatexamen i Folkhälsovetenskap.

To promote equity in health is complex and requires not only multidisciplinary methods but also interdisciplinary studies to get a better insight and understanding of today's health problems. Distance learning makes it possible for students to be room-and-time-independent as well as local independent. In this article we present, a public health education leading to a Bachelor's degree. The programme is a collaboration between two universities in Sweden, Halmstad University and Mid Sweden University in Sundsvall. The training is at it-distance and begins with basic courses at Halmstad University with a specialization in health and lifestyle. Further, the students starts at the Mid Sweden University in Sundsvall with focus on project planning and project management to implement strategic actions for better health at the organizational and societal level. The programme ends with a Bachelor's degree in Public Health.

Inledning

Mittuniversitetet har sedan 2005 bedrivit it-distansutbildning i Folkhälsovetenskap. Allt startade med fristående kurser och Magisterutbildning i folkhälsovetenskap som utvecklades

i samarbete med Högskolan i Gävle, Blekinge Tekniska högskola och Mittuniversitetet i ett så kallat SNH-samarbete (Samverkan för Nätbaserad Högskoleutbildning). Utbildningen syftade till att bemöta behovet av ökad kompetens inom folkhälsoområdet

med anledning av riksdagens beslutade nationella folkhälsomål. Utbildningen byggde på en helhetssyn med fokus på jämlika hälsoförutsättningar. Utbildningsplanen reviderades 2010 i samband med att en masterutbildning i hälsovetenskap med inriktning folkhälsovetenskap startades. Denna nya utbildningsplan har fokus mot ett tvär- och mångvetenskapligt förhållningssätt till ämnets verksamhets- och forskningsfrågor. Syftet är att studenterna rustas att ansvara för och självständigt driva förändrings-, utvärderings- och utvecklingsarbete samt bidra till forskningsbaserad verksamhet inom folkhälsoområdet såväl nationellt som internationellt.

Sedan hösten 2008 har ett grundutbildningsprogram med tydlig fokus på projektledning givits. Programmet har utvecklats och drivits i ett samarbete med andra ämnen inom universitetet, så som sociologi, statsvetenskap och företagsekonomi. Utbildningsplanen reviderades under läsåret 2010/11 och utbildningen bytte namn till Folkhälsa, samhälle och projektledning, 180 hp. I samband med detta ändrades utbildningsformen från campus- till distansutbildning. Utbildningens syfte är att studenten ska tillägna sig en god teoretisk och praktisk kunskap i huvudområdet folkhälsovetenskap samt i projektledning inom folkhälsoområdet. Utbildningen syftar också till att ge studenten kunskaper för att i samverkan kunna genomföra strategiska insatser på organisations- och samhällsnivå för att förbättra folkhälsan samt vara rustad att möta samhällets behov av kvalificerad projektledar-kompetens. Utbildningen har dock

varit vilande sedan hösten 2013.

År 2013 beslöt Akademin för Hälsa och välfärd vid Högskolan i Halmstad att lägga ned både kandidat- och magisterexamen i Folkhälsovetenskap. Högskolan i Halmstad började samtidigt utveckla distansundervisning i ämnet, på så kallad A- och B nivå. Kurserna är; Folkhälsovetenskap 15 hp, Folkhälsoarbete 15 hp, Hälsa ur ett internationellt perspektiv 15 hp och Hälsöfrämjande strategier 15 hp, samt campuskursen Kost, livsstil och hälsa 7,5 hp. Campuskursen kommer att utvecklas till en kurs i Kost, fysisk aktivitet och hälsa 15 hp och kommer att ges på distans med kursstart vårtterminen 2018. Ottawa charter, salutogenes och med perspektiv på teorier om tillgångar (assets), genomsyras i de fem enstaka kurserna¹⁻³. Tillgångsmodell (assets modell) som framhäver positiva förmågor, förmåga och kapacitet att identifiera problem och aktivera lösningar som främjar självkänsla hos individer och grupper samt i samhället³. Forskning inom Folkhälsovetenskap på Högskolan i Halmstad är inriktad mot forskningstemat hälsa och hållbar uppväxt. Detta med en speciell inriktning mot socioekonomiska hälsodeterminanter bland barn och ungdomar samt planering, utveckling och utvärdering av interventioner riktade till barn och ungdomar.

Samverkan i distansutbildning

Ett samverkansarbete mellan Mittuniversitetet och Högskolan i Halmstad har påbörjats, detta i ett led att skapa och utveckla ämnet Folkhälsovetenskap. I samverkansarbetet kommer

Tabell 1: Samverkan i Folkhälso-utbildning mellan Mittuniversitetet i Sundsvall (i vitt) och Högskolan i Halmstad (i grått). Folkhälsa, samhälle och projektledning 180 hp.

Termin 1	Termin 2	Termin 3	Termin 4	Termin 5	Termin 6
Folkhälsovetenskap 15 hp, HH	Folkhälsoarbete 15 hp, HH	Hälsofrämjande strategier 15 hp, HH	Hälsa ur ett globalt perspektiv 15 hp, HH	Projektledning 7,5 hp, MIUN	
Kost, fysisk aktivitet och hälsa 15 hp, HH	Folksjukdomar 7,5 hp, MIUN	Genus, demokrati och media 7,5 hp, HH	Migration och hälsa 7,5 hp, MIUN	Praktik 15 hp, MIUN	Uppsats (C) 30 hp, MIUN
	Vetenskaplig teori och metod 7,5 hp, MIUN	Social-epidemiologi 7,5 hp, MIUN	Uppsats (B) 7,5 hp, MIUN	Delaktighet och social förändring 7,5 hp, MIUN	

Högskolan i Halmstad erbjuder kurser i termin 1 till termin 4 och Mittuniversitetet termin 2 till termin 6 (tabell 1). Mittuniversitetet i Sundsvall står för kandidatexamen. Utbildningen är planerat att starta med 40 platser under år 2018.

Samverkan i pedagogik och mobilitet

I samverkansarbetet drar utbildningen nytta av dagens utveckling av internet, vilket har förändrat förutsättningarna för att planera och utveckla utbildningar inom Högskola och Universitet⁴. Studenterna har möjligheter att fullfölja utbildningen i Folkhälsovetenskap utan att besöka campus Halmstad eller Universitetet i Sundsvall. Istället kan studenterna följa un-

dervisning oavsett vilket lärosäte som håller i kurserna i utbildningen. Studenterna kan då vara rums- och tidsoberoende samt ortsoberoende – i ett flexibelt lärande med andra ord⁵. Flexibel inlärning har också definierats som studentcentrerad, i utbildning och lärandeprocessen⁵. Samverkan bidrar till möjligheter för studenter att knyta ihop sina avklarade kurser till en kandidatexamen i Folkhälsovetenskap. För de båda lärosätena är samverkansarbetet både en utmaning och en möjlighet; en möjlighet i form av att kunna vara flexibel i kursupplägg, till exempel vid nya forskningsrön, nya direktiv från regering och myndigheter inklusive Folkhälsomyndigheten samt förändringar globalt. Men, i en vidare process med samverkansarbetet gäller det att utvärdera till-

sammans kunskapsgenereringen, hur påverkas förutsättningarna i lärandet om samspelet mellan studenterna sker bara via internet och i ett mobilt lärande via två lärosäten⁴. Enligt Säljö (2011); är kunskap ingen ”neutral bild av verkligheten utan argument, och argument förutsätter kommunikation”⁶. Samverkansarbetet kräver också utveckling av pedagogik i kursuppläggen som stimulerar argumenteringen och utmanar studenterna att kommunicera och samarbeta via internet⁷. Detta i sin tur leder till utmaningar för online-pedagogiken som läraren måste hantera, så som att skapa ett social, kognitiv och undervisningsnärligt som stödjer diskussion, lärmiljö och lärande⁸.

Samverkan för framtidens utbildning

Med hjälp utav de två lärosätenas inriktningar inom ämnet Folkhälsovetenskap, inom respektive forskning och i teorier, finns möjligheter för flera infallsvinklar att analysera dagens folkhälsoproblem och dess komplexitet, men också en vidare utveckling av metodkompetens och den teoretiska kompetensen; med kanske i en framtida potential att kunna konkurrera med motsvariga utbildningar i andra länder.

I en helhetsskapande undervisning utnyttjas de infallsvinklar, begrepp och metoder som är kännetecknande för de två lärosätena. Detta kan medföra att studenterna efter examen från denna folkhälsovetenskapliga utbildning får en bredare tillgång till mångvetenskapliga kunskaper och

färdigheter. Vilket i sin tur kan leda till att utbildningen gör studenter mer eftertraktade på arbetsmarknaden och ”job ready” samt bidrar till studentens egen personliga utveckling.

Referenser

1. Ottawa Charter for Health Promotion. WHO/HPR/HEP/95.1. WHO, Geneva, 1986 [cited: Available from <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/ottawa/en/index4.html>].
2. Eriksson M, Lindström B. DEBATE; A salutogenic interpretation of the Ottawa Charter. Health Promotion International. 2008; 23: 190-199.
3. Morgan A, Ziglio E. Revitalising the evidence base for public health: an assets model. Promot Educ. 2007; Suppl 2: 17-22.
4. Jaldemark J. Om lärandes sammanhang och mobilitet utmaningar. Pedagogisk Forskning i Sverige. 2013; 18: 102-118.
5. Willems J. Flexible Learning: Implications of “when-ever”, “where-ever” and “what-ever”. Distance Education. 2005; 26: 429-435.
6. Säljö R. Kontext och mänskligt samspel. Ett sociokulturellt perspektiv på lärandet. Utbildning & Demokrati. 2011; 20: 67-82.
7. Amhag L. Utveckling av distansundervisning och pedagogik i datorstött lärande. Pedagogisk Forskning i Sverige. 2013; 18: 127-140.
8. Vaughan N.D, Cleveland-Innes M, Garrison DR. Teaching in blended learning environments. Creating and sustaining communities of inquiry. Edmonton: Athabasca University, AU Press, 2013.